

**KREATIVLIK ORQALI BOLALARNING QOBILYATLARINI
OSHIRISH**

Choriyeva Durdona

Termiz davlat pedagogika instituti

Maktaabgaaacha ta'lim faakulteti

Maktaabgaaacha ta'lim yo'nalishi

2- bosqich 201-guruh talabasi

Annotatsiya. Maqolamning mazmuni shundan iboratki, unda kreativlik haqida so'z boradi. Bolalarning kreativ ijodkorligini oshirishda pedagoglar qanday yo'l tutishlari kerakligi va qanday mashg'ulotlar o'tkazish kerakligi haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar. Kreativlik, ijodkorlik, syujet, xulq-atvor, pedagogik mahorat, taqlid, konstruktiv, improvizatsiya, qobiliyat.

Bugungi axborotlar oqimi jadallik bilan rivojlanayotgan davrda ijtimoiy hayotimizning barcha jabhalarida, shu jumladan ta'lim-tarbiya sohasiga ham ko'plab innovatsion yangiliklar kirib kelmoqda. Shu jumladan bugungi kunda bolaning kreativlik qobiliyatini oshirish haqida ham juda ko'p fikrlarga duch kelamiz.

Kreativlik (lotincha create-yaratish, inglizcha creative-yaratuvchi, ijodkor) individning yangi g'oyalarni ishlab chiqarishga tayyorgarlikni tavsiflovchi va mustaqil omil sifatida iqtidorlilikning tarkibiga kiruvchi ijodiy qobiliyati. Shaxsda kreativlik (ijodkorlik) sifatlarini rivojlantirish tushunchasining ma'nosini tushunib olish talab etiladi. Ijodkorlik qobiliyatiga ta'sir ko'rsatadi va o'z navbatida ichki sezimni rivojlantiradi. Ijodkorlik qobiliyati, ichki sezim va umumiy intellekt kesishganda ijod mahsuli yaratiladi. Tarbiyachining mashg'ulot jarayonida mavzuni mustahkamlashga doir savollar berishi va tarbiyalanuvchilarning savolga javob berishga undash, ularlarning javob berish ko'nikmalari shakllanib, suhbat boyib va kengayib boradi. Masalan, markazlarda olib borilgan faoliyat jarayonida guruhga savol berib, tarbiyachi bir savolning o'ziga bolalardan har xil javoblar oladi; Kim boshqacha o'ylaydi? Kim aniqroq aytadi? kabi savollar bilan murojaat qilib, ularni rag'batlantiradi. Natijada bolalarda asta-sekin ijodiy faollikni rivojlanishi uchun zarur bo'lgan sifatlar shakllanib boradi. Bundan tashqari individual shaklda olib borilgan

VOLUME-1, ISSUE-12

suhbat tarbiyalanuvchilar ishidagi kamchiliklarini to'g'rilashga imkon beradi, yakka yondashish qoidasini amalga oshirish uchun keng imkoniyatlar ochib beradi. Kreativlik -hozirgi kunda ko'p eshitiladigan so'z. Bolada kreativlik bo'lishi juda muhim hisoblanadi. Kreativlik- bu ijodkorlikdir. Hozirgi kunda aqlli bo'lish yetarli emas, kreativ bo'lish kerak. Biron talabni bekamu ko'st bajarish ko'pchilik qo'ldan keladi, lekin talabni o'ylab topish, yanglik kiritish, ishga ijod bilan yondashish, yangi yo'llarni izlash, yangi ko'rinish topish, yangi usul qo'llash hammaga ham xos qobiliyat emas. Agar doimiy ravishda bolaga qo'pol muomalada bo'lib, baqirib gapirilsa, bu jiddiy oqibatlarga olib kelishi mumkin, tarbiyadagi shafqatsizlik bola uchun surunkali stress muhitini yaratadi, buning asoratlari esa bola katta bo'lganida ham namoyon bo'lishi, bunday tarbiya bolaning rivojlanayotgan miyasiga ta'sir qilishi, boshqa salbiy oqibatlari bilan birga garmonal o'zgarishlar, shamollashlar hamda yurak qon tomir faolligi susayishining kuzatilishi va bolaning kreativlik qobiliyatlarini rivojlanishiga ham to'siqlik qiladi. Bu esa uning jismoniy holatiga, bolaning ijodkorligiga, mustaqil fikrlashga to'sqinlik qiladi. Barcha bolalar juda qiziquvchan bo'lishadi. Ular bu dunyoni hamma yo'llar bilan kashf etishga harakat qilishadi va unga qo'shilishadi. Shu bilan birga, ular otaonalaridan biror narsa mumkin emasligini tez-tez eshitadilar. Keyin kattalar bolalarning nima uchun hech nimani istamasligiga hayron bo'lishadi. Ko'pgina otaonalar farzandini uyda ijodiy ish bilan shug'ullanishiga to'sqinlik qiladilar, chunki ular atrofdagi narsalarni kir qilishadi deb o'ylaydilar. Shu orqali biz bolaning istedodini yo'q qilishimiz mumkin.

Tarbiya mazmunining eng muhim xususiyatlaridan biri - bu insonning hayotiy jihatdan o'z-o'zini anglashi, uning shaxsiy hayoti va faoliyati o'zi yashab turgan muhitning sub'ekti sifatida e'tirof etilishi bilan tavsiflanadi. Inson kamolotida fuqarolik, kasbiy va axloqiy jihatdan o'z-o'zini anglash muhim ahamiyatga ega. O'qituvchi o'quvchilarni, o'z-o'zini tarbiyalashga, ya'ni o'z ustida ongli, batartib ishlashga o'rgatsagina tarbiya jarayoni samarali natijalar beradi. O'quvchilarni o'z-o'zini tarbiyalash metodlariga ko'nikma hosil qildirish o'qituvchining mahoratiga, tarbiyaviy faoliyatni to'g'ri tashkil etishiga bog'liq. O'quvchilar odatda yaqin kishilarining, ba'zan o'qituvchilarining xulq-atvoriga taqlid qiladilar. Shuning uchun o'qituvchi o'z pedagogik mahoratiga tayanib, o'quvchi qalbida o'ziga nisbatan ishonch, mehr tuyg'ularini uyg'ota olishi lozim. O'quvchilar o'qituvchining darsda va hayotda

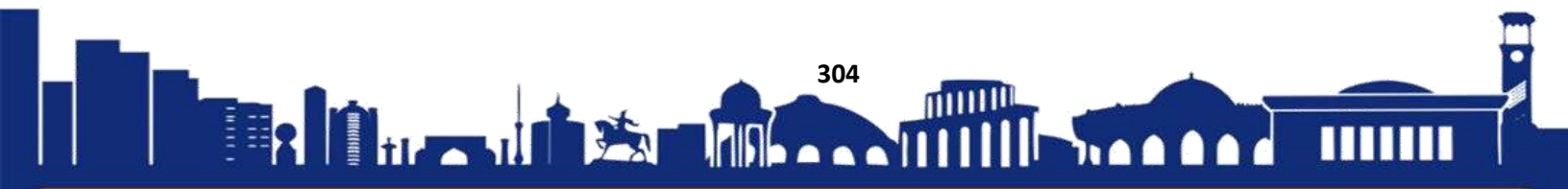
VOLUME-1, ISSUE-12

o'zini qanday tutishini, kiyinishi, muomalasini, kishilar bilan o'zaro munosabatini kuzatib boradilar. Bu ham o'quvchilarning o'z-o'zini tarbiyalashda ta'sirchan vosita hisoblanadi va ijtimoiy mavqeni oshirishning muhim usulidir. O'quvchilar o'qituvchining bevosita nazoratida ta'lim va tarbiya jarayonida, dam olishda, jamoat ishlarida, o'z-o'zini tarbiyalash usullariga ko'nikma hosil qiladilar, bu usullar o'quvchilarni tashabbuskorlikka, mustaqil fikr-mulohaza yuritishga undaydi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodkorlikni rivojlantirish jarayonida qo'yilgan vazifalarni hal qilishda biz turli usullardan foydalandik va turli dasturlarni sinab ko'rdik. Bizning maktabgacha ta'lim tashkilotimizda o'quv jarayonida hissiy jihatdan boy muhit yaratiladi, o'qituvchilar darslar va boshqa ta'lim shakllari mazmunini ertak va o'yin syujetlari va qahramonlari bilan to'ldiradi, o'zlarining improvizatsiyalari, frontal shakllari kichik guruh va individual bilan birlashtiriladi. Bolalar bilan ishlash shakllari. Bu bizga bolalar ijodiyotini rivojlantirish muammolarini hal qilish imkonini beradi.

Bolalarga og'zaki ko'rsatmalarga muvofiq alohida elementlardan ma'lum raqamlarni birlashtirish taklif etiladi, ya'ni. etishmayotgan namuna. Bola kelajakdagi ob'ektni tasavvur qilishi, uni tahlil qilish, mavjud tafsilotlar to'plami bilan solishtirish va qaysi detal yaratilgan ob'ektning alohida qismlarini almashtirishi mumkinligini aniqlashi kerak. Shundan keyingina u elementlarni to'liq ob'ekt tasviriga sintez qilishni boshlashi mumkin. Bunday vazifalar bolalarda nafaqat fazoviy tasvirlar bilan erkin harakat qilish qobiliyatini shakllantiradi, balki tasavvurni rivojlantirish uchun katta ahamiyatga ega bo'lgan harakatning oraliq va yakuniy natijalarini majoziy kutish (oldindan ko'rish) ga yordam beradi.

Keyingi mashg'ulotlarda bolalarga berilgan geometrik shakllardan o'zlari xohlagan narsalarni yasash taklif etiladi. Ular nafaqat o'zlariga oldingi sinflardan yaxshi ma'lum bo'lgan narsalarni, balki haqiqiy va fantastik narsalarni ham chizishadi. Shunday qilib, maxsus ta'lim jarayonida barcha bolalar ijodiy konstruktiv muammolarni hal qilishning umumiy tamoyillarini shakllantiradilar, kreativ fikrlash qobiliyatlarini shakllantirishdan iborat bo'lgan tushunchadir.

VOLUME-1, ISSUE-12

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. F.R. Qodirova, SH.Q. Toshpo'latova, N.M.Kayumova, M.N.A'zamova. "Maktabgacha pedagogika". "Tafakkur" -T., 2019
2. S.X.Jalilova, S.M. Aripova. "Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasi". O'quv qo'llanma. Toshkent: Faylasuflar nashriyoti, 2017
3. N.Muslimov. "Pedagogik kompetentlik va kreativlik asoslari".Toshkent., 2015
4. Haydarova Shahlo Narzullayevna. Mehribonlik uyi bolalarinining ijtimoiy hayotga moslashuv omillari. "UZACADEMIA"SCIENTIFIC-METHODICAL JOURNAL. 30-dekabr, 2020-yil. 3-qism. 163-165.
5. Хайдарова Шахло Нарзуллаевна. Меҳрибонлик уйи тарбияланувчиларини оилавий ҳаётга тайёрлашнинг педагогик асослари. «SCIENTIFIC PROGRESS» Scientific Journal. VOLUME #1, ISSUE #1, 2020/XI. 149-154.
6. Qishtimova I.M. "Ijodkorlikning Psixosemiotikasi" (2008)
7. Imametdinova R.Ya. "Bolalarning ijodiy qobiliyatlari" (2006)
8. Qodirova "Maktabgacha pedagogika"
9. To'raqulovich J. U. Innovative Pedagogical Technologies in a Preschool Educational Institution //International Journal of Culture and Modernity. - 2021. - T. 11. - C. 215-218.